

Nro. 44.

A' FELS. R. TSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Decembernek 1-ső napján 1795.
esztendőben.*

B é c s.

A' Fels. Úr Isten által vitéz seregeink fegyverésnek ajándékozott áldásnak, és *Manheim* várának szerentsésen lett el foglaltatásában mutatott kegyelmességének illendő meg háladása, és további Isteni áldásának alázatos kikérése végett tegnapelőtt 11 és 12 óra közt *Te Deum Laudamus* tartatott a' Sz. István templomában, a' melly alkalmatossággal önnön maga a' Felséges Császár, és Fels. testvére *Károly* fő hertzeg, az udvari gavalérok, és Cs. Kir. testörző nemes seregek által kísértetvén, betses hintóban a' nevezett templomba sok vivát kiáltások közt bé ment, és áhétatoságának végbe vitele után, ugyan azon rendel'solly örömek közt vissza tért a' Császári várba.—

Az áhétatosság alatt sokáig és keményen harsogtak a' vár bástyáinak fokaira köröskörül kivont nagy ágyúk.

Hadi Történetek.

A' Palatinátusi V. Fejedelemségnek fő városa *Manheim* kevés ideig lehetett a' győzedelmeiben fel fuvalkodott, de most már mindenütt futó ellenség birtokában. A' közelébb múlt hólnapnak 21-dik napján kintelen vólt az abban lévő Fr. őrizet capitulálni, 's Gr. *Wurmser* lovas Generálisnak azon reánk, sőt az egész birodalomra nézve sok tekintetben hasznos erősséget által adni, melynek örvendetes izenetével *B. Lauer* Ingenieur kapitány juta ide Nov. 26-dik napjának estéjén.

A' Gr. *Wurmser* és *Montaigú* Fr. brigadéros Generális, és *Manheimi* komendáns közt Nov. 21-napjának estéjén elintézett, és a' következett nap tökéletességre ment Capitulációnak tikkelyeit a' nevezett Fr. Generális tette fel, hanem meg lehetősen modificálta Gróf *Wurmser* azokat.

A' Fr. Generális fel tételei ezek vóltanak:
 1.) *Montaigú* Generális által adja Gr. *Wurmsernek* *Manheim* várát az abban lévő táborig munitziókkal, és ártillériával. 2.) A' Fr. seregek fegyverestül és butorostul együtt ki mennek *Manheimből*, mihelyt a' *Rénus* tulsó partyán lévő út meg jobbítatik, és azon az úton fognak menni, a' melly a' két részről való kórmányozó Generálisok által meg fog határoztatni. 3.) A' Gr. *Wurmser* vezérlése alatt lévő Cs. K. seregek a' Capitulációnak ratificatiója után két órával elfoglallyák a' várát, a' *Nekkár* hidjánál lévő sántzot, a' *Heidelbergai* kapu előtt lévő külső strázsa helyeket, és az úgy nevezett *Rénus* sántzát, de bé nem mennek addig a' városba, míg a' *Frantziák* onnan ki nem költöznek. 4.) A' *Manheimi* várból ki költöző Fr. truppok, és más individuumok bagázsaiinak el vitelére, mindenütt, a' merre el mennek

kész pénzért elégséges szekerek adattassanak. 5.) Parantsollya meg Gr. *Wurmser*, hogy a' merre a' *Manheimi* Fr. gárnizon által fog utazni, mindenütt szükséges furázs adatassék; magoknak pedig negyed napra való eleségek lélzen. 6.) A' *Manheimi* ispotályban maradó Fr. betegekre Fr. hadi tisztek viselleyenek gondot, mind addig míg egészlen oda hadják azt; akkor pedig elégséges szekerek rendeltessenek a' betegeknek Fr. határig való vitetésekre. 7.) Egy Fr. Ingenieur tilzt által fogja egy Cs. Kir. tilztnek azokat a' plánumokat, landkártyákat, és egyéb irásokat adni, a' melyek a' Fr. Ingenieur tiszteknek *Manheimba* lett bemenetelekor adattak. 8.) Sem a' *Manheimi* kormányzék, sem a' polgári előjárók és lakosok számadásra ne vonatassanak azért, hogy azon erősséget a' Frantziáknak által adták. 9.) Mihelyt a' *Manheimi* Fr. őrizet kiménetelének napja meg fog határoztatni, mindjárt egy Cs. Kir. és egy Frantzia hadi tilzt küldetessenek előre a' Fr. seregeknek számokra kvártélyt tsinálni. 10.) Ezen capitulatióinak ratificatiója után adjon Gr. *Wurmser* szabad utazásra való levelet azon Frantzia Stabális tilztnek, a' ki által ő, tudnillik *Montaigú* Generális, *Pichegrú* fő vezért tudósíthassa ezen capitulatióról.

Ezen feltételekre következő módon felelt Gr. *Wurmser*: „Az első tikkelyre: A' *Manheimi* vár Nov. 23-dikán fog által adatni. A' 2-ikra: A' Fr. katona őrizet hadi fogságra adja magát, Nov. 23-dikán katona tisztséggel ki megy a' várból, és délelőtt 9 órakor le rakja fegyvereit a' vár előtt való mezőségen, és az ő általa mutatandó úton el megy. A' 3-dikra: Mindjárt a' capitulatióinak ratificatiója után el fogják a' Cs. Kir. seregek a' *Heidelbergai* kapun kívül lévő erősségeket foglalni, és Nov. 22-dikén reggeli 8 órakor, az úgy nevezett *Renusi* kaput is által venni. A' 4-dikre: A' Fr. seregek és hadi tisztek bagázsájoknak el vitelekre szükséges szekerek fognak adatni a' tar-

tománybéli rendelkezések szerént; a' mi pedig a' Frantzia nemzethez tartozik mind az a' Cs. K. tábori Commissariusoknak fog által adatni. Az 5-re: A' Frantzia truppoknak táplálására gond fog lenni; hanem azok a' tisztek, a' kik lovaikat meg tartani akarják, vegyenek kész pénzen furást. A' 6-ra: A' Frantzia betegekre a' Cs. K. seb orvosok fognak gondot viselni; és meg gyógyulások után, azokkal is mint hadi foglyokkal úgy fognak banni. — A' 7-dikre: Mihelyt az említett kapukat által fogják a' Cs. Kir. seregek venni, mindjárt ezen tikkelynek is helye lesz, és minden ottan lévő artilléria, magazinumok, plánumok és landkártyák adatassanak által a' Nov. 22-dik napján, reggeli 8 órakor várasba bé küldetendő Cs. Kir. Ingenieur és Artilléria tiszteknek. A' 8-ra: Ez a' tikkely egyedül Ö Cs. K. Felsége szabad tettzésétől fog függeni. A' 9-re: Erre a' tikkelyre elegendő felelet a' második tikkely. A' 10-dikre Meg engedtetik, hogy ezen dologról tudósitassék *Pichegrü* Generális.

A' fent le írt tikkelyekhez következő utó tikkelyek ragasztattak: 1.) A' ki költöző Frantzia őrizetnek semmi fedeles szekerek nem fognak adatni, és a' fellyebb való 5-dik ártikulus szerént, minden névvel nevezendő hadi bútorok, úgymint, munitziók, kasszák, monturok, eleségek 's a' t. jegyeztessenek fel, és hiven adatassanak által az oda küldetendő Cs. K. tiszteknek, és Commissariusoknak. 2.) Ezen capitulationnak bétellyesítéséig, mind a' két részről kezesek küldetessenek, úgymint egy stabális tizt, és egy kapitány. 3.) Hólnap, tudnillik Nov. 22-ikén, reggel, határozza meg a' Frantzia Commendáns, mennyi szekér kivántassék a' bagázsiájának el vitelére, és az alatta lévő seregeknek számát is jelentse ki. 4.) Adja ki a' hozzájuk által szökött Cs. K. katonákat. — *Manheimban Novemb 21-dikén 1795-dik estendőben.*

A' fent nevezett kurir *B. Lauer* kapitány 10

ezerre telzi a' *Manheimban* vólt 's hadi fogságba esett Frantzia őrizetnek számát.

Gróf *Wurmser* felettébb magasztallya Fels. Urunkhoz, és a' Cancelláriához küldött jelentésében, a' *Manheimi* várt ostromlott Cs. K. seregeknek álhatatosságát, bátorságát, hivségét, vitézségét, és Ő Felsége kegyelmes akarattyának telylyesítésére való készségét. Különösen ditséri B. *Lauer* Generál Majórt az *Ingenieur* corpustól, és *Unterberger* Generál Majórt az *ártillériától*, a' kik hadi talentomaik, fáradhatatlan foglalatosságaik, és álhatatos bátorságok által ezen alkalmatogsággal is érdemesekké tették magokat Ő Cs. K. Felsége különös kegyelnességére.

Gr. *Clerfayt* Fm. arról tudósította Nov. 20-dik napján *Frankentháli* fő kvártélyából ki indúlt stafétája által a' Fels. hadi Kancelláriát, hogy a' *Nauendorf* Generális corpusának *Pirmásens* környékére lett közelítésével, egynéhány jó tanyáit el hagyta az ellenség, és hogy mi ez által birtokába léptünk az *Anweiler* völgynek. Ezen hasznos polztoknak állandó megtartások végett, 7 granatéros batallionnal, 's 12 escadrón lovassággal öregbítette *Nauendorf* Generálisnak corpusát, olly feltétellel, hogy a' környülállásokhoz képest *Anweilerre* üthessen, és annak el foglalása által a' *Queik* vizénél lévő Fr. lineának szárnyán is erőt vehessen. Továbbá azt is írja Gr. *Clerfayt*, hogy ezen folyó viz mellett tett előmeneteleinknek öregbítése, és *Jourdan* Fr. Generális mozdulásainak meg akadályoztatása végett, *Simmernig* és *Strombergig* küldötte Gr. *Wartensleben* hadi Tármentert, önön maga pedig a' *Manheimon* felül táborozott, de a' mint már tudgyuk, onnan is el lődúlt *Pichegrü* Generálisnak hátul kerítésére ment.

A' Nov. 10-dik napjától fogva 14-ikig történt tsatában szenvedett veszteségünket illyenképen adja elő a' nevezett Feldmársál. „Nov 10-dikén, *Bingen*, és *Kreuzenach* alatt két fel tisztnk, és

a' Feldvébeltől fogva alá felé 60 emberünk, és 50 lovunk veszett el; öt fel tisztiünk, 236 köz emberünk, és 20 ló kaptak sebet; 7 fel tiszti, és a' Felvébeltől, Strázsamestertől fogva alá felé 121 emberünk, és 17 ló estek fogságba. Meg hóltak *Müller* fel Hadnagy a' Kolóniai és *Selzán* al-Hadnagy a' *Hessendarmstadti* seregek közül — Sebbe estek *Loohe* fel hadnagy az Oláhok közül; *Weber* al-Hadnagy a' Frankóniai; *Birba* fel Hadnagy a' Würtzburgi, *Martig* Hadnagy a' Kolóniai, és *Loohe* kadét a' Darmstadti truppoktól. Fr. fogságba estek *Banovsky* fel Hadnagy az Oláhoktól, *Speth* Hadnagy a' Waldek dragónyosai közül; *Thils* zászlótartó a' Kolóniai; *Zängen*, *Mayer*, és *Keim* kapitányok a' Darmstadti; végre *Elzner* kapitány a' Moguntziai truppoktól.

A' *Pfrim* mellett, ugyan Nov. 10-dikén esett tsatában két fel tiszti, 59 al-tiszti és köz ember, és 70 ló maradtak a' tsata piatzon; 13 fel tiszti, 457 al tiszti és köz ember, és 129 ló estek sebbe; 53 ember és 5 ló fogattattak el. Meg hóltak *Gesderly* Hadnagy a' Karajtzay; és *Ott* kapitány a' *Lascy* regementjeiből. Sebet kaptak *Kohoudek* kapitány, *Kittely* fel hadnagy, és *Sionet* al Hadnagy a' *Wenkheim* regementjéből, *Losch* zászlótartó a' Horvátok közül; *Domitrovich* kapitány a' *Warasdi* batalliontól; *Forintáls* fel hadnagy a' *Karajtzay*, *Rothmund* fel hadnagy a' *Callenberg*; *Rosenwerth* fel hadnagy, és *Kluch* al hadnagy a' *Kinsky* *Ulrik* regementjeiből; *B. Paissel* fel hadnagy, és *Warmuth* al hadnagy az *Albert* hertzeg karabélyos regementjéből; *Borovitska* fel hadnagy a' *Lobkovitz* könnyűszerű lovas seregétől, és *Buday* kapitány a' *Wurmser* huszár regementjéből.

Türkheim mellett Nov. 18-dikán esett tsatában, részünkről 14 al tiszti és köz ember, és 6 ló esett el. Három fel tiszti, 170 al tiszti és köz ember, 33 ló sebesítettek meg; 20 ember és egy ló esett fogságba, 's tévelyedett el. Sebbe estek

Beche kapitány, *Kerner* Hadnagy, és *Knipp* Zászlótartó mind hárman a' *Wenckheim* regementjéből. —

Ugyan azon nap, a' *Frankentháli* pataknál történt viadalban 5 fel tiszünk, 91 al tiszünk és köz emberünk, és 84 lovunk hüllött el; 22 fel tiszünk, 610 al tiszünk és köz emberünk, és 54 lovunk kaptak sebet; 59 emberünk, és 2 lovunk tévelyedtek el. El hüllottak *Clessius*, és *de la Coste* Hadnagyok, és *Dühotoy* zászlótartó a' *Boliö* regementjéből; *Knielizka* Hadnagy a' *Weidenfeld* granatéros batallionyától; végtére *Wostrczball* kapitány az ártilleriától. Sebbe estenek *Malovitz*'s *Adelberg* Hadnagyok, és *Eder* zászlótartó *Lascy*, *Reppesch* Hadnagy *Kaunitz*; *Schmidt*, *Clement* és *Clety* kapitányok, *Henrici* és *Presszin* fel hadnagyok, *Chapui* al hadnagy, és *Fiettenfeld* zászlótartó a' *Boliö*; *Weihrotter*, és *Coels* Hadnagyok *Wartensleben* regementjeitől; *Gallioti* a' *Riera*; *Piffnö* fel-Hadnagy, és *Kalló*'s *Horváth* al Hadnagyok, a' *Fronius*; *Weidenfeld* Obristlajtinánt, *Hutter* fel hadnagy és *Gr. Schallenberg* al hadnagy a' *Weidenfeld* granatéros batallionnyaiktól; *B. Luzsenszky* kapitány a' *Wurmser* huszár regementjétől, 's végtére *Müller* Hadnagy az ártillériától. —

Hachenburgból, a' *Kirchbergi* Burggrófnak *Westrowaldiában* fekvő lakó városából illyetén panaszkodó levelet írnak Nov. 13-dik napján: „Allig tértünk magunkhoz minapi félelmünkből, a' midőn újobban rettentő szélveszek támadtak nyomorúlt tartományunkban, véletlenül meg támadá bennünket Nov. 10-dikén egy *Siegburgból* felénk jövő, 19 ezer főből álló Fr. colonne, melly puztítással, prédálással, és gyilkossággal közönevala bé hozzánk, és sem az ártatlan tsetsemőknek nyivakolásokra, sem a' magzattyáikért esdeklő édes anyáknak sirásaikra nem ügyelt, hanem egyaránt bánt mindenikkel. Immár 300 Fr. vadász katonament *Wetzlárhoz* 8 óránira, minden

futásában kereste maga bóldogságát. *Hachenburg-tól Wetzlarig* 200 tallér volt egy kotsinak a' bére. Egyszeriben fel serkent *Hermannak* lelke derék falusi lakosinkban — fegyvert fogtak, ki puskát, ki kardot, ki fejszét, ki nyársat, ki vas villát, ki más efféle öldöklő eszközt, és 4000 főből álló Cs. K. seregekkel öszve tsatolván magokat, megtámadták a' puztító 's kegyetlen ellenséget, sokat agyon vertek közülök, az életben megmaradtakat pedig, el vévén tollök öt ágyút, által üzték a' *Sieg* vizén. — *Haddik* Cs. K. Generál *Majórhoz* segítő seregek menvén, bizonyosan meg fogja előbre való nyomulásokat akadályoztatni.

Pichegrü Fr. Generális, a' kit szüntelen, 's minden felől szorongattak a' győzödelmes *Austriai* seregek, arra kérte a' *Móseli* és *Sambrei* Fr. armádiának fő vezérét *Jourdán* Generálist, hogy az őtet szorongató *Austriai* armádiának jobb szárnyát támadja meg, és az által húzza azt el ő rólla. — *Jourdán* Generális kész is lett volna *Pichegrüt* segíteni, de mihelyt parantsolatot adott maga armádiájának, annak egy része meg únván a' sok tábori nyomorúságot, nem engedett parantsolaty-tyának, más része pedig el oízlott, és ki haza, ki máshová ment. Ő is helyre akarván armádiájánál a' hadi fenytéket állítani, szorossan meg vizsgálhatta az engedetleneket, a' melly alkalmatossággal egy különös complot nyilatkoztatta ki magát az alatta lévő tisztek közt, és ő leg ottan hadi törvényt tartatván ellenek, sokat vasba veretett, és a' complotnak fejéit agyon lövöldöztette. A' desertio is nagyon lábra kapott az ő armádiájánál, úgy annyira, hogy nem régiben is 300 lovas katona jött által lovastól fegyverestől armádiánkhoz. —

A' *Hánai* közönséges levél ekként fejezi ki maga gondolattyait az *Austriai* fegyver hadi szerentséjén: „A' Német hazának védelmező Isten asszonya naponként újabb újabb borostyán koszorút köt az *Austriai* derék vitézeknek számára.

A' *Höchstnél* történt viadaltól fogva tsaknem minden nap újabb újabb győzödelemmel tetézték győzödelmeiket; és ellene álhatatlanul mentek előre, 's valahol találták az ellenséget, mindenütt rajta mentek, meg verték, széllyel szórták, meg rettentették. A' *Höchsti* véres tsata után a' *Láhn* és *Sieg* vizein is által szorították, a' *Moguntzia* előtt épült, és győzhetetlennek lenni láttatott erősségeiket el foglalták, *Oppenheim*, *Worms* és *Frankenthálnál* ismét diadalmat vettek, és a' *Hardti* hegyek közé üzték; a' *Manheimi* sántzot körmök közül ki fatsarták, 's *Siegburnál* is diadalmat vettek rajtok 's a' t. Ezek vóltak azok az óriási lépések, a' mellyekkel eggyik győzödelemtől a' másikhoz repültek a' fáradhatatlan *Austriakusok*; és imé leg közelébb is meg bizonyították azt, hogy az ő győzödelmes karjaik leg kevesebb pihenést sem engednek az ellenségnek. Gróf *Wartensleben* Generális Nov. 16-dikán *Kreuznak* alatt nemtsak meg verte, hanem a' *Hundsrückkenen* is túl nyomta őket, és a' mint hallatik, most már *Koblenzbül* is ki lódúltak a' *Frantziák*; végtére *Manheimnak* el vétele által tetézték meg vitéz seregeink győzödelmeiket."

Frantzia Ország.

A' *Párisi* Közjóra és bátorságra ügyelő *Commissiók* is bútsút vettek eddig viselt hivatallyaiktól, 's minden dolgaikat az 5 személyből álló *Directorium* tagjaira biztak. *Trouve*, a' ki ezen *Directorium*ba titoknokságra választatott, fel nem vállalta azon hivatalt. Az öreg Tanátsnak gyűlésében 5 *Commissáriusok* választattak a' nemzet finántziájának igazgatására, úgymint, *Declerc*, *Derroy*, *Lemounier*, *Savalette*, és *Gombeaud*. — Az ifjú Tanátsnak kérésére 3000 millió livrát rendelt a' *Directorium* a' közönséges költségekre.

A' *Thionvillei Merlin* Párisba menvén a' *Rénusi* Fr. armádiától Nov. 11-ikén, bé ment az ifjú

Tanáts gyűlésébe, fel állott az óráló székbe, és meg hamisította a' Fr. *Rénusi* armádiának szerentsétlenségéről *Párisba* vitetett hireket. Most is, *úgymond*, a' Rénusnak jobb partyán táboroznak győzedelmes seregeink; most is *Manheim* és *Düsseldorf* birtokában vagynak (*Manheimnek* már nem, mivel már Nov. 22-dikén capitulált, és *Düsseldorfban* is nem sokáig fogják a' makkot sütni); és hogyha békességet nem tsinálnak velünk ellenségeink, két győzedelemhez szokott armádiánk fog rajtok menni.

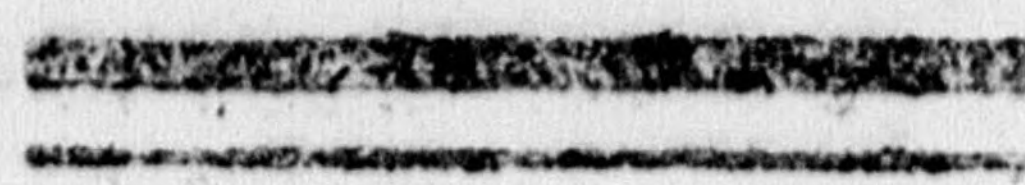
A° *Koloniába* ki adatni szokott *Gazette Nationale* nevű újság levélben illy nevezetes tikkelyt lehet olvasni: A' demarcationális linea által, *úgymond*, mind a' két hadakozó fél meg tsalattatott. Elsőben a' Cs. K. annakutánna a' Frantzia seregek szunyadtak el bátraknak lenni gondolván magokat. Az Austriai Generálisok úgy vélekedtek, hogy *Eichelcamp* is a' demarcationális lineán belől vagyon, 's arra támaszkodtak. De által menvén a' Frantziak ottan a' Rénuson, őket oldalról meg támadták 's hátrább nyomták. Ez által indítván az a' parantsolat küldetett *Bétsből* a' Cs. Kir. vezéreknék, hogy tellyességgel ne ügyeljenek a' demarcationális lineára, hanem jó tettések szerént lépjenek azon által; a' melly meg is történt, és akkor épen olly hirtelen vissza vonták magokat a' Frantziák, mint a' mint előbre nyomúltak, külömben egészlen el szakasztattak volna a' Rénustól. —

Roberspiere meg öletése után, ekként fejezte ki egy *Gasconiai* hadi tizt, ezen gonosz tyranus által benne, 's másokban éleltett félelmet: "Valahányszor, *úgymond*, *Roberspier* nevét hallottam, mindannyiszor két kezeimmel vettem le a' süvegemet, és belé néztem, nintsen é a' fejem benne.

Nantes városából írták, hogy a' Rojalisták üstökbe kaptak a' patrióta truppokkal, mellyben

amazok jól meg verettek, ezek pedig hadi vezéreket *Baulardont* el vezítették. Most már azon iparkodik *Charette*, hogy a' rajta esett szerentsétlenséget jóvá tsinálhassa, és a' leg későbbi maradványok előtt is esméretessé tehesse maga emlékezetét.

Az *Artésiai* Gróf, egy *Riviere* nevű haditisztelt küldött *Charettéhez*, midőn a' Fr. tengeri partokhoz jutott, és azon igyekezett volna, hogy vele magát egyessithesse. Ez a' tiszt ekként festette le *Charettét*: „Ez a', mintegy 34 esztendősen ember a' Frantzia hajós seregnél hadnagy volt, és semmi tselekedetéből, 's maga viseletéből ki nem lehetett húzni, hogy még valaha illy nagy ember váljék belőle. Közönséges embernél egyéb nem volt, az alacsony népet az alacsonyysáig szerette, a' fejére mindenek felett leg nagyobb gondja volt, és nyughatatlankodott, hogyha hajának fodorítását a' szél, vagy más egyéb meg bontotta — láb hegyen járt, 's szüntelen kezkenőt tartott a' szája előtt, hogy valamiképen az ellenkező és durva levegő ég ne árthasson fogainak. A' revolúciónak kezdetétől fogva egy faluban egész magánosságban élt, és senkivel sem akart társalkodni. — Egyszer igen sok parasztok, és szomszéd nemesek menvén hozzája, arra kérték, hogy a' király, és vallás ügyének védelmezését vállalná magára; de ő egy átallyában nem akart szavokra állani. Végtére a' sok és gyakorta való kérések által meggyőzetvén el fogadta a' nékie ajánlatott fő vezérséget. És ekkor egészen meg változott természetében, bajuszát meg nevelte, és nem köntöse, hanem süvegje mellett lévő hosszú tollú bokkrétával különbözteti meg magát az alatta valóktól. Az *Artésiai* Gróf leveleire egyebet nem felelt, hanem ki vitte *Rivieret* a' mezőn tanyázott népéhez, a' melly mihelyt ezen szót ki ejtette szájából: *Fegyverre vitézek!* egyszeriben a' leg szebb rendel három colonnéba állottak, és minekutána fel olvastatott volna előttök a' nevezett kirá-

lyi hertzeg levele, ilyenképen kiáltoztak: *Éllyen a' király! Éllyen az Artésiai Gróf!* Ekkor így szólott *Charette Rivierehez*: Ennél egyéb választ nem adok, beszéllye meg az Úr ö K. hertzegségének, a' mit most nállam látott.

Magyar Ország.

Nógrád Vármegyéből Nov. 19-dikén. A' múlt éjjel két rendbéli föld indulás történt *B. Gyarmaton*; elsőben három fertály órakor 12-re, másodszor éjfél után 3 óra tájban. A' *Sedriára* öszve gyült Tek. Statusok más nap reggel öszve gyűlven, sokan elsőben is azt tudakoztak egymástól, érzették é a' múlt éjjeli föld indulást avagy nem? és a' mint relációjok meg egyezett, közel egy egy minutumig tartott, nagy zúgás, és olly forma zörzés előzven meg a' föld rezketését, mint mikor a' nagy városok úttzáin járó kotsik kevéssé távolabról dördülve hallatnak. A' nyoszolyák a' benne fekvőkkel együtt érezhetően mozgották, a' Vármegye hajdui közül is egynéhányan öszve menven tapasztalták a' föld indulást, szobáikban a' falon függő korsok is lógni, és öszve verődni tapasztaltattak. Magistratuális uraink közül egyik nyoszolyájából fel ugorván az ablak bóthajtása alá állott, mint az illy környülállások közt a' legbátorságosabb helyre.

Új-vidéken Nov. 12-dikén. Egy *Nikó Duna* nevű Török Orzági kereskedő vólt itt ez előtt negyed nappal, a' ki 4308 darab piasztert vísz a' *Bétsi* pénz verő házhoz.

Az itt lévő Cs. K. Commissárius, Mélt. *Lovász Zsigmond* úr ö nagysága parantsolattyából, egynéhány ezer mázsa liszt, és 100 mázsa só küldetett a' *Pétervárad*i magaziumokból a' *Szerem* Vármegyében bé zároltatott faluk lakosainak. A' tűzi fa annyira meg drágúlt nállunk, hogy a' melly ölet ez előtt 3 forintal meg vettünk, most 7 forintal kell fizetnünk, melly drágaságnak oka ez,

mivel meg nem engedtetik a' Duna vizén való hajókázás, ne hogy a' Szerem Vármegyei ragadó nyavalya Bács Vármegyébe is által plántáltassék.

Nov. 4-dikén az ide való fő harmintzad is meg kapta az újjonnan ki dolgoztatott harmintzadi tariffát a' Fels. Magyar Kamarától, melly szerént ennakutánna, mind a' tisztekre, mind a' kereskedőkre nézve könnyebb lészzen a' manipulatio, mint vólt ennekelötte. A' Duna mentében mindenütt meg vagynak a' Szerimi nyavalyák miatt a' közönséges vásárok tiltatva.

Az egész szüreten által igen szép, és a' szüretelésre nézve, hasznos tavaszi meleg idők jártak, hanem Novemberben el kezdődött a' sok essőzés, és Sz. Márton napja egészlen fejr köntössel vólt beborítva. —

* * *

Néhai Nádor Ispán

SÁNDOR LEOPOLD KIRÁLYI HERTZEG'

véletlen halálát sirató

ellenben

JÓSEF KIRÁLYI HERTZEG'

Mostani királyi Helytartónknak

Örvendező' Versek.

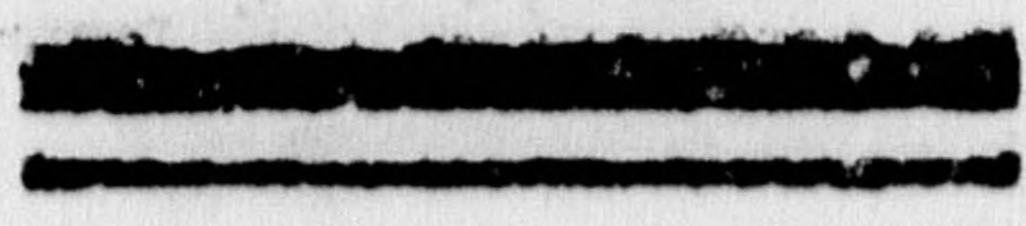
*Melleyeket írt B. Keresztúrban
Tsenkekfai Póóts András.*

Nemzetem egy fénye, Magyar Ország' díze
reménye!

Sándor atyánk! hová lett? sírj Haza sírja
felett.

A' Magyar a' rangját tegye félre, 's az emberi
hangját

Sírva tegye, 's tsetsemő módra kerüljön elő
Gyermeki jaj szóval; keserű vizek árjai, tóval
Szem fedelin szaporán follyanak Attya torán.

Sírj keseregj népünk! árvák seregébe ma lépünk
 Mert ifju kis-Atyánk meg hala: Jaj *Mi atyánk!*
 A' ki ditsőségben oda fel lakol a' magos égben
 Nézd tsak, az ég 's nap alatt melly tsuda
Fáklya szaladt?

Rettenetes dörgés kinek ellene semmi könyörgés
 Semmi helyet se talál nyomba követte halál,
 Ah! *buta gyilkos* tűz, melly ennyi siralmas okost
 űz,

Ezt *Mi Atyánk* ki lövé: 's már az atyánk
 az övé

Isten után hátunk lehetett ide vetni; sajátunk
 Vólt Palatinus atyánk: Most pedig árva Ha-
 zánk!

Süllyedez a' Bárka; Teli van vizeinknek az árka,
 Csajkánk megy le-felé: nints kinek ülni belé.
 Száz baja népünknek: Prókátora nintsen ügyünk-
 nek;

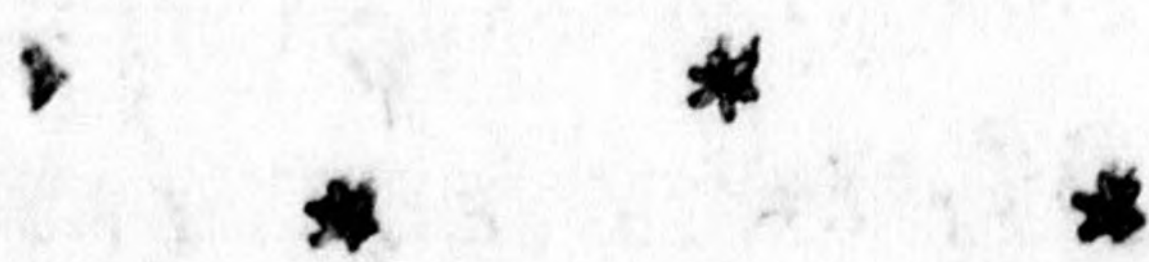
Szólnának: úgy de minek? nints panaszolni
 kinek.

Mint valamelly óltárt néztük; 's már hajdani zsol-
 tárt

„Éneklünk; jáj atyánk! mig gyötör e' nya-
 valyánk?

„Szány meg Uram! kérünk: mert tsak te vagy a'
 mi vezérünk,

A' ki ma vér; de megint hív atya módra
 tekint.

Úgy van; lám hogy él a' Magyarok Istene!

Ambár pezterkedett Vulkánus ellene

Ethna, 's Vesuvius bár tüzet okádjon;

Tsak a' Magyar igaz Istent 's jól imádjon.

A' bolond tűznek is van ugyan ereje

De ott is az Isten mindennek a' feje.

A' Fatuus tüzet, a' fátum ki lövé

De mind az Istené; tűz, 's Fátum, az övé.

Ne nézzük, mért lett ez? mert nem lehet látni

Hijába felette a' szánkat is tátni.

Az egy következés mutat valamire

Ebből látjuk az ég nézett mire? 's kire?
 SANDOR vólt az atyánk, JOSEF van helyette
 Egyet el vett, ismét mást adott érette
 Bóldog királyi Ház, melyben ha esete
 Történik egyiknek; van még más tsemete.
 Azt véltük hogy talán már ezután mindég
 Villám a' villámmal költsönös tüzzel ég;
 De tsak, ugyan él a' Magyarok Istene;
 Él az ő JOSEFE; meg van hát mindene.
 Elég nekünk hogy még a' mi JOSEFÜNK él!
 Mit szül a' nap? nyilván jót; mert szépszin-
 be kél.

„Ez az öreg Haza, el megyen hogy lássa.
 Ki lett a' mi ditső Sándorunknak mássa?
 „Abrech! Ifjú atyánk! azt kiáltjuk néked,
 Érjen sok időket életed és széked!
 Egy hived, ki szemét, Sándorért ki sírta,
 Örül néked, és ezt örömébe írta.

Illustrissimo, Doctissimoque

Bürkenstock

Auctori operis

in quo

Æternam Memoriam

LEOPOLDI ALEX. ARCHIDUC. AUSTRIÆ

Hungariæ Palatini

Infelici casu e' vivis erepti

Regni Ordinibus Summis, Imisque Charissimi
 Eleganti, concinnaque, et ad Lapidem accom-
 modata

Oratione Latina commendavit Anno 1795
 Publico Gentis suæ nomine habet gratiam
 Poëta Hungarus, Arcas I. C. H.

* * * * *

Musis amicum nomen, et aureæ
 Orationis Romulidum nitor!

Quid muneris gratus rependet
 Panno tui pretio laboris?

Quo tam venuste nominis Hunnici
 Caræque Legis Præsidium, et Fori,

Decusque Gentis dulce, magnumque
 Hungarici Populi Tribunalum
 Signas futuris usque nepotibus
 Uda dolendum cum querimonia;
 At damna tristi inflicta casu
 Haud poterunt reparare luctus.
 Grandem ruinam pectore sentient
 Imo minores; dum Patrios agros
 Ister secabit, dum pavescet
 Nostrum Equitem, Peditemque Bessus,
 Atroque crines Patria vestiens
 Peplo, sacros iam cineres humo
 Lauro coronabit perenni, et
 Circum hederas, violasque sparget.
 Sed Te erudito conspicuum libro,
 Qui nationis delictum breve
 Oblivioni demis, ore
 Patria non humili loquetur.
 Quin flore nexam iam capiti tuo
 Donat coronam, voceque consona
 Bis, terque percusso recessu
 Sæcla vovet popularis ardor.
 Audisne plausus a populo datos?
 Non parva merces vox tibi publica
 Possit videri pro labore.
 Ad Populi, Procerumque Votum
 Scripsisse, virtus, fama que maxima est.
 Laude hac modestam sume superbiam
 Victurus æternis diebus
 Umbra licet tumulo silebis.

*
 Egy iskolai tudományait jól végzett Magyar,
 Deák, Tót és Német nyelveket értő's beszéllő, a'
 mezei gazdaságban sem jövevény, 27 esztendő
 és házas nemes Magyar hazánkfia, a' ki néhány
 esztendőktől fogva nagy uraságok udvarában szol-
 gált, és a' felől jó tanúbizonyság leveleket mu-
 tathat, kívánna a' N. Magyar Hazában valamelly
 udvari, vagy gazdagság körül való hivatalba jutni.
 A' ki tehát ennek a' Nemes hazánkfiának szolgál-
 lattal kívánna élni, vele parantsolni, 's rólla
 a' Magyar Kurír Írójánál értekezni ne sajnálja.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Haza a' múlt Julius hólnapban elhunyt valóságos édes attyának, bóldogítójának, közbenjárójának, egy szóval, egy el felejtethetetlen nagy özlopának, az Austriai fő hertzeg SANDOR LEOPOLDnak, Nádor-Ispánnak, Tek. Pest, Pilis és 'Sólth törvényesen egyesült Vármegyék fő Ispánjának, a' Nemes Jászoknak 's Kúnoknak fő Kapitányának halálát velünk el felejtető, szemünkről a' méltó könnyhúllatásokat el törölő helyét bé töltő fő hertzeg JÓSEF ANTALNAK, Felséges Királyunk kedves testvérjének, mint Locumtenensnek, egy a' leg alázatosabb, leg engedelmesebb jobbágyai között a' tartozó hívségnek bizonyítására ilyen elmélkedéseket botsátott ki.

Meg szollítván a' Budai várat ekképen

Nunc tandem palmas ad sidera tendito Buda!

Nunc pia thuricremis addito thura focis!

Felel a' Vár

Talibus, heus! cur me coepisti accendere verbis?

Dic mihi quæ ratio lætitiæ esse queat?

A' Vár szavaira való vissza felelet

Nonne vides in Te Divini signa favoris?

Dona Deum donis accumulare novis.

Si sapis, hanc lucem numera meliore lapillo,

Aureus in roseo nam micat axe dies

)(*

Qui Tibi cottidie cavet, ut bene vertat amara,
 Quique Tibi auxilium, porrigit ante preces.
 Ille JOSEPHUS adest, meritis famaue per Orbem
 Pannonicum notus, salvus et incolumis;
 Imo si quid habent vatum præsentia veri
 Vivet adhuc fato prosperiore diu.

Újra felel a' Vár.

Gratus ades hospes! quam fers gratissima fama est
 Namque JOSEPHO nil, jam mihi carius est.
 Quidni igitur grates grato de pectore fundam,
 Et mittam ad summum talia vota Deum
 Sancte Deus! qui res humanas adspicis æquus
 Es qui virtutis qui pietatis amans
 Tarda sit illa Dies, serisque Nepotibus olim
 Nota, JOSEPHUM quæ, tollat ad astra MEVM

*A' meg szóllítója a' Várnak hozzá ragasztja
 kívánását.*

Ingratus nemo, sed solus forsitan essem
 Hoc si cessarem fundere vota die
 Nestoream Archi Ducis ne turbent tædia vitam
 Officiis vires, sufficiatque Deus!
 Vivat et Augustus FRANCISCUS, Penelopeque
 Delectent Fratres, Telemachique animum.
 Cum vero superas sero rapiuntur ad auras
 Tum precor ut cingat mox Diadema Caput.

* * * * *

El únván közelebb napokba magamat
 A' temető kertig vettem fel útam

'S allig hogy a' kertnek ájtaján bé megyek

Hozzámjö egy útas, 's kér hogy Társa legyenek,
Gondolkodom rajta meg írtódván tölle

Minthogy egész halál szin láttzott belölle
De még is sokára szép szóval reá vett

'S el is mentem vele a' meddig vezetett
Meg állit egy fánál ugyan azon kertbe

Melly fába az útas egy vas szeget vert be
Kérdezem az okát hogy mit akar vele

Hogy olyan erőssen vere szeget bele
'S azt mondja, hogy ottan van egy féltő levél

Mellyet közlök veled, minthogy Társam levél
Kapok rajta 's mindjárt kérem hogy rontsa ki

A' bé szegezett fát, 's levelét bontsa ki,
Mellyet hogy fel bonta, első során látom

Ezen szókat: Búsúlj! ha ki vagy Barátom;
,, Mert Béts felett gyászba jöve fel a' hóldunk

,, Tegnap, 's imé már ma meg hólt Leopóldunk
,, Az a' Leopóldunk, ki Nádor Ispánnya

,, Vólt Hazánkknak, meg halt, 's a' hóld is őt'
,, De a' mindenható bé köti sebünket (bánnya

,, Fő nélkül nem soká húzza életünket
,, Mert helyére teszi J ó s e f fő Hertzeget

,, Kit a' Magyar már is szivéből emleget.
,, Kit is már Budára Országunk bé hozott

,, Hogy bánatunk múltjon, mellyt halál okozott.
,, Isten! mint Salamont áld meg böltsességgel

,, 'S légy erőddel mindég ezen fő hertzeggel
,, Hofzszabbitsad kérünk, napjait napokkal

,, Szeressed mellette lévő Magnásokkal
,, Érjen sok időket előtted Orzága

,, Mellynek már régulta van nyomorúsága

„Hozzon Istenséged, bele békességet
 „'S adjon mindenekbe kivánt egyességet.
 „Tartsa meg koronás Fejedelmünket is
 „Kinek éltiért fel adjuk éltünket is
 „Óltalmazza minden ellenségeitől
 „Úgy a' régiektől mint az ideitől
 „Rontsa 's szaggassa meg ezeknek eszékét
 „Hogy el felejthessék rút fel tételeket

* * *

Ezeket olvasván Társam leveléből,
 Mellyet közlött velem szíves hívségéből
 El indúltam vissza 's papirosra tettem
 Mihelyest szobába haza érkezhettem
 Mellyeket közönség eleibe tenni
 Kéri az úti Társ mindeneknél lenni

*Irta Balassa-Gyarmaton Sz.
 Mihály Hólnapnak végén.*

HALMI SAMUEL
*az oda való Cs. K. Posta
 Hivatalnak Expeditorja.*